AAN DE AGENDACOMMISSIE

Agenda: 03-10-2017
Franeker, 03-10-2017

Onderwerp
Onderzoek toegankelijk maken van de trap en omgang van de toren van de Martinikerk

Portefeuillehouder
Wethouder C. de Pee

Doel
Besluitvorming

Samenvatting
In uw vergadering van 21 januari 2016 is een motie van de FNP (mede ingediend door Christen Unie en D66) aangenomen om het bestuur van de Stichting tot behoud van monumenten in de gemeente Franekeradeel (verder de stichting) te verzoeken een haalbaarheidsonderzoek uit te voeren om de trap en omgang van de toren van de Martinikerk in Franeker toegankelijk te maken voor het publiek. Bij begrotingswijziging van 26 mei 2016 heeft uw raad voor dit onderzoek een budget van € 9.680,- beschikbaar gesteld.

De stichting heeft het onderzoek vervolgens uitbesteed aan Kenniscentrum Herbestemming Noord. Op 20 februari 2017 is de haalbaarheidsverkenning " In Hiele Toer" door het college ontvangen. De verkenning en de begeleidende brief zijn op 27 juni 2017 via een memo door ons college aan de gemeenteraad aangeboden en zijn als bijlage bij dit voorstel gevoegd.

De haalbaarheidsverkenning laat zien dat er meerdere opties zijn om de toren en omgang toegankelijk te maken. Als het gaat om de financiering en de exploitatie dan is er sprake van een aantal onzekerheden. Gelet op deze onzekerheden wordt geadviseerd om geen vervolg te geven aan het onderzoek

Voorstel

1.	Kennis te nemen van de haalbaarheidsverkenning 'In Hiele Toer';
2.	Geen vervolg te geven aan deze haalbaarheidsverkenning.

AAN DE RAAD

Agenda: 02-11-2017
Franeker, 03-10-2017

Onderwerp
Onderzoek toegankelijk maken van de trap en omgang van de toren van de Martinikerk

Portefeuillehouder
Wethouder C. de Pee

Samenvatting
In uw vergadering van 21 januari 2016, is een motie van de FNP (mede ingediend door Christen Unie en D66) aangenomen om het bestuur van de Stichting tot behoud van monumenten in de gemeente Franekeradeel (verder de stichting) te verzoeken een haalbaarheidsonderzoek uit te voeren om de trap en omgang van de toren van de Martinikerk in Franeker toegankelijk te maken voor het publiek. Bij begrotingswijziging van 26 mei 2016 heeft uw raad voor dit onderzoek een budget van € 9.680,- beschikbaar gesteld.

De stichting heeft het onderzoek vervolgens uitbesteed aan Kenniscentrum Herbestemming Noord. Op 20 februari 2017 is de haalbaarheidsverkenning " In Hiele Toer" door het college ontvangen. De verkenning en de begeleidende brief zijn op 27 juni 2017 via een memo door ons college aan de gemeenteraad aangeboden en zijn als bijlage bij dit voorstel gevoegd.

De haalbaarheidsverkenning laat zien dat er meerdere opties zijn om de toren en omgang toegankelijk te maken. Als het gaat om de financiering en de exploitatie dan is er sprake van een aantal onzekerheden. Gelet op deze onzekerheden wordt geadviseerd om geen vervolg te geven aan het onderzoek

Voorstel

1. Kennis te nemen van de haalbaarheidsverkenning 'In Hiele Toer';
2. Geen vervolg te geven aan deze haalbaarheidsverkenning.

1. Inleiding

In de raadsvergadering van 21 januari 2016 is een motie van de FNP, CU en D66 aangenomen die het college oproept om:

It bestjoer fan de 'Stichting tot behoud van monumenten in de gemeente Franekeradeel' oan te setten ta it ûtfieren fan in helberheidûndersyk om de trep en omgong fan de toer fan de Martinistjerke tagonklik te meitsjen foar it publiek.

Bij begrotingswijziging van 26 mei 2016 heeft u een budget van € 9.680,- beschikbaar gesteld voor het uitvoeren van dit onderzoek. De stichting heeft het onderzoek uit laten voeren door Kenniscentrum Herbestemming Noord. Op 20 februari 2017 is dit onderzoek door de stichting aan ons college aangeboden. Op 27 juni jongstleden is de haalbaarheidsverkenning 'realisatie publiekstoegankelijkheid toren Martinikerk Franeker - In Hiele Toer' aan uw raad

aangeboden met de toezegging dat ons college na het zomerreces met een nader voorstel zal komen.

2. Meetbaar effect

Een beslissing over het al dan niet een vervolg geven aan het onderzoek naar het toegankelijk maken van de trap en omgang van de toren van de Martinikerk.

3. Argumenten

Dit voorstel is gebaseerd op de volgende argumenten:

1.1 Het onderzoek geeft op gedegen wijze uitvoering aan de motie
In het onderzoek is gekeken naar de fysieke haalbaarheid, de economische haalbaarheid en het beheer. De verkenning van de fysieke haalbaarheid heeft geresulteerd in een drietal opties:

- lift binnen (optie 1);
- lift buiten (optie 2);
- een nieuw trap (optie 3).

Van alle drie de opties heeft een eerste financiële doorrekening plaatsgevonden. Ook zijn alle praktische knelpunten in beeld gebracht als het gaat om beheer en exploitatie. Verder is advies ingewonnen bij Hûs en Hiem en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed als het gaat om de monumentale status van de kerktoren.

De opstellers van de haalbaarheidsverkenning zien optie 3 (nieuwe binnentrap) als de meest realistische. Het bestuur van de stichting onderschrijft deze conclusie. De optie met een lift aan de binnenzijde (optie 1) wordt als niet wenselijk beschouwd omdat hiermee alleen het onderste deel van de toren kan worden bereikt. Verder deelt de stichting de conclusie van Hûs en Hiem en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed dat een lift aan de buitenzijde (optie 2) het rijksmonument teveel geweld aan zal doen.

2.1 De financiële exploitatie van de toren is onzeker
De kosten voor het onderhouden en in stand houden van het uitzichtpunt zullen uit de exploitatie moeten worden gedekt. Per optie zijn de jaarlijkse kosten in beeld gebracht. Op basis van een aantal aannames ten aanzien van bezoekersaantallen en toegangsprijs is vervolgens een inschatting gemaakt van de opbrengsten per jaar. Deze zijn afgezet tegen de jaarlijkse kosten. Inschatting is dat exploitatie in financiële zin kostenneutraal dan wel met een (klein) positief resultaat kan plaatsvinden.

Belangrijke kanttekening is dat deze uitkomsten sterk afhankelijk zijn van de gehanteerde bezoekersaantallen en toegangsprijs. Vanzelfsprekend is er gekeken naar andere uitzichtpunten in Nederland maar het is lastig om dit te vertalen naar de situatie in Franeker. Een wijziging van toegangsprijs of bezoekersaantallen heeft direct gevolg voor het resultaat en maakt de exploitatie in financiële zin onzeker.

2.2 Exploitatie van de toren brengt een aantal veiligheidsrisico's met zich mee
Bij een eventuele exploitatie van de toren vormt het veiligheidsaspect een belangrijk aandachtspunt. Hoewel er wettelijk een aantal zaken is geregeld rond aansprakelijkheid en veiligheid is het toegankelijk maken van de toren niet zonder risico. Denk hierbij aan

ongevallen bij het beklimmen van de trap, het naar beneden vallen van een bezoeker en de risico's bij het passeren van de klokken tijdens het luiden van de klokken.

Van belang is dus om zoveel mogelijk voorzorgs- en veiligheidsmaatregelen te treffen om de kans op ongelukken en daarmee zoveel mogelijk te beperken. Dit vraagt zowel in technisch opzicht als in het begeleiden van de bezoekers een forse inspanning.

Het onderzoek besteedt hier uitgebreid aandacht aan en geeft aan dat voor opstallen niet zwart/wit is vast te stellen wanneer dit in voldoende mate is gedaan en er wel of geen sprake is van aansprakelijkheid voor de eigenaar.

2.3 Er is geen partij gevonden die de exploitatie op zich wil nemen
De toren is in eigendom van de 'Stichting tot behoud van monumenten in de gemeente Franekeradeel'. In het onderzoeksrapport is aangegeven dat de stichting verantwoordelijk wordt geacht voor de exploitatie van het uitzichtpunt. De stichting zelf heeft in haar brief van 20 februari 2017 aangegeven dat zij de exploitatie van de toegang van de toren niet op zich zal nemen of daar de verantwoordelijkheid voor wil dragen. Op het moment dat er wel tot exploitatie wordt overgegaan vragen zij aandacht voor een aantal praktische zaken zoals het passeren van de drie luidklokken op het moment van beklimming; zowel qua risico op gehoorbeschadiging als beschadiging van de klokken.

Op 9 april 2017 heeft er een gesprek met de kerkrentmeesters plaatsgevonden. Zij vinden het een positieve ontwikkeling als de toren toegankelijk zou worden. Ook zijn ze bereid te faciliteren (bijv. kaartverkoop) maar men is niet bereid om de verantwoordelijkheid te dragen. Verder vragen ze aandacht voor de toegankelijkheid van de huidige hoofdtoegang van de kerk.

2.4 Er is geen dekking voor de te plegen investering
Als het gaat om de hoogte van de te plegen investering dan zijn de verschillen groot. De voordeligste optie (tevens meest realistische optie) met alleen een nieuwe trap in de toren wordt becijferd op € 95.550,-. De optie van een lift in het onderste deel van de toren (tot 19 meter) wordt ingeschat op € 168.443,-. De resterende 12 meter zal alsnog via een trap moeten worden beklommen omdat een lift langs de klokkenstoel technisch niet mogelijk is. Een lift aan de buitenzijde (optie 2) is technisch mogelijk maar vraagt een investering van € 517.103,-.

Hoewel de voorkeursoptie (nieuwe trap in de toren) tevens de minst kostbare optie is, is in de haalbaarheidsverkenning aangegeven dat de stichting (tevens eigenaar van de toren) niet over de financiële middelen beschikt om de benodigde investering te doen. Wellicht dat een beroep op fondsen kan worden gedaan maar deze kans wordt op voorhand niet heel groot geacht. Mocht tot uitvoering worden overgegaan dan is de inschatting dat de investering uiteindelijk voor rekening van de gemeente zal komen.

4. Kanttekening

Vanuit toeristisch oogpunt is het toegankelijk maken van de toren interessant
Het toegankelijk maken van de toren van de Martinikerk kan een mooie aanvulling vormen op de bestaande voorzieningen als het Planetarium, museum Martena en het kaatsmuseum. Met het Planetarium en museum Martena is verkennend gesproken over het idee en de mogelijke verkoop van combikaartjes.

Tijdens evenementen, zoals de agrarische dagen of open monumentendag, kan de toren (beperkt) worden opengesteld voor publiek. Op dat moment worden hiervoor passende maatregelen getroffen. De huidige situatie is echter niet geschikt voor de toegang van grote aantallen bezoekers.

5. Aanpak/organisatie

-

6. Evaluatie/Controle door beslisser

-

7. a: Burgerparticipatie

-

b: Communicatie

-

c. Duurzaamheid

-

8. Financiën

Het voorstel heeft geen financiële consequenties.

9. Juridische grondslag

-

10. Bijlagen

Bijlage 1: Brief Stichting tot behoud van monumenten in de Gemeente Franekeradeel d.d. 20 februari 2017 (F17.103662)
Bijlage 2: Haalbaarheidsverkenning ‘In Hiele Toer’ (F17.103663)

Burgemeester en wethouders van Franekeradeel

, burgemeester

, secretaris

NR.: F17.202707

De raad van de gemeente Franekeradeel

Gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van Franekeradeel van 3 oktober 2017;

B E S L U I T

1. Kennis te nemen van de haalbaarheidsverkenning ‘In HIELE TOER’;
2. Geen vervolg te geven aan deze haalbaarheidsverkenning.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van @,

, voorzitter

, griffier